

DEBATT

Gled dere, bergensere!

Mye takket være Roger Iversen og hans støttespillere, gjenoppstår et historisk område i fordums prakt, skriver Dag-Geir Knudsen.

INNLEGG

Dag-Geir Bergsvik Knudsen
Pensjonist

Det er nesten ikke til å tro, men kan sees i selvsyn, at deler av Nøstet og områdene rundt har gjenoppstått i fordums prakt. Mye takket være Roger Iversen og hans støttespillere. Han har reddet Norges eldste sammenhengende husrekke der nede på Nøstet, fra å bli utslettet. Iversen er også mannen bak renoveringen og gjenreisningen av velkjente Skuteviksbryggen fra 1875, med deler helt fra 1200-tallet, som nå kan beskues og brukes.

■ Husrekken Iversen har reddet er datert fire hundre år tilbake. Vi må heller ikke glemme at han restaurerte den trehundrede år gamle Nøsteboden. Han har fortsatt ønsker for strøket, som å grave frem igjen de flotte trapene som ligger på Nøstetorget fortsatt, skjult under fyllmasse og asfalt. La oss håpe Iversens visjoner får se dagens lys. Det vil glede mange bergensere, sikkert også tilreisende. Tiden vil vise om dette blir en realitet, men det var ikke mange som hadde tro på at Norges eldste husrekke like bortenfor skulle gjenreises.

■ Når vi snakker om Nøstet, kan vi ikke la være å nevne selve Sukkerhusbryggen, som kan dateres tilbake til det 17. århundre. Kanskje en gang den mest berømte brygge i Bergen, selv om vi tar med den gamle Tyskebryggen som i dag heter Bryggen. Sukkerhusbryggen ligger som kjent på andre siden av Nøstekaien, eller Søndre Nøstekaien. Mange kaller nok denne kaien også for Sukkerhusbryggen, men det er jo feil.

■ Går man inn på kart over dette området både fra 1913 og 1957, kalles også Søndre Nøstekaien for Nøstebryggen. Søndre Nøstekai ble anlagt først i årene 1885-86 og forlenget i 1896. Den fikk stor betydning for cruise-

1915: Til venstre det sekskantede vente- og hvilehuset for trikkekonduktører. Bildet er tatt av Knud Knudsen.

FOTO: KNUD KNUDSEN/DIGITALT MUSEUM/UIB

1958: Sukkerhusbryggen til venstre og Søndre Nøstekai til høyre. Bilde fra 6. september 1958.

FOTO: WIDERØE FLYFOTO

ENTUSIAST: Roger Iversen har hatt flere, store prosjekter på Nøstet gjennom årenes løp, blant annet fiskeutvalg fra båt på Sukkerhusbryggen. Dag-Geir Bergsvik Knudsen takker ham, og skriver i dette innlegget om bryggen og områdets rike historie.

ARKIVFOTO: MAGNE TURØY

trafikken frem til Skoltegrunnskaien ble anlagt mellom 1911 og -23, og som allerede i 1917 kunne ta imot store skip. Siden kaien er beskrevet som Søndre Nøstekai må det vel finnes en Nordre? Ja, den ligger der TV2 tidligere holdt hus ute på Verftet. Der kaggeprammene tidligere lå og dro ut med sin last for å kvitte seg med den ubehagelige lasten.

■ Men før den tid var det på Sukkerhusbryggen og Nøstebryggen at selebritetene som kom med de store passasjerbåtene som lå oppankret på Byfjorden, ble satt i land. Området var i sin tid en perle. Nede på Sukkerhusbryggen og selve Nøstet har der vandret så mange geistlige at de kunne fylle en hel bok. Det var på blant annet Sukkerhusbryggen at kong Haakon gikk i land på sin kroningsferd i 1906. Det var på Nøstet at tyske keiser Wilhelm II trødde sine blankpussede sko så mange ganger, da han i årene mellom 1889 og 1914 besøkte Bergen. Det var fra Nøstet karjolene ventet på både keiser

Kanskje dette også varslet at storhetstiden til Sukkerhusbryggen var over.

Wilhelm og vår egen kong Haakon da de hadde satt seg i treff på Fløyens topp i 1909. Den siste av kongelig byrd som gikk i land på Søndre Nøstekai var kong Olav, da han i juni 1958 var på sin signingsferd.

■ Det var på Sukkerhusbryggen at Laksevågsfergene la til kai når de ankom Bergen. Laksevåg var jo den gang egen kommune og ble ikke en del av Bergen kommune før i 1972, selv om de allerede i 1918 snakket om sammenslåing. En liten forsmak fikk Bergen i 1921 da Gyldenpris ble innlemmet i Bergen herred. Det var på Gyldenpris den såkalte «Blodbyen» lå. Barakkene på Gyldenpris var en del av tiltakene for å tilby de husløse boliger etter den store Bybrannen i 1916. Navnet «Blodbyen» fikk den fordi alle husene ble malt blodrø-

de. Senere ble dette forsterket av mye håndgemeng i området.

■ Tilbake til Sukkerhusbryggen. Det var derfra de første sporvognstrikkene hadde sitt endestopp. Det var linje 2 Sukkerhusbryggen - Kalfaret i 1897. På Nøstetorget ble det bygget et sekskantet vente- og hvilehus for slitne trikkekonduktører og gjennomvåte passasjerer, for det regnet også den gangen. Men allerede i 1910 blir linje 2 til Sukkerhusbryggen lagt om til Møhlenpris, sikkert til stor sorg for trikkekonduktørene som hadde et så flotte vente- og hvilehus på Sukkerhusbryggen.

■ Nå er det ikke bare Sukkerhusbryggen som kan skilte med navnet sukker. Vi har Sukkerhuset som lå der Folkets Hus ligger i dag. Så var det Sukkerhusengen i samme område, og ikke minst Sukkerhusgaten. Alle disse sto i forhold til hverandre gjennom at det Bergenske Sukkerrefinaderi som i år 1750 fikk monopol på å raffinere sukker og sirup. Det var også på Sukkerhusbryggen at Beffen kom i land med de edle dråper, i den

nå kjente bergenske linjeakvitten. Etter den har gått over Linen mellom Vågen og Puddefjorden og fått sin velkjente smak.

■ Da Puddefjordsbroen sto ferdig desember 1956, varslet det også slutten for Laksevågsfergens ankomst til Sukkerhusbryggen. Nå holdt riktignok fergen stand noen få år etter Puddefjordsbroen høytidelig ble åpnet, men i mai 1960 var det slutt for denne sagnomsuste fergen. Kanskje dette også varslet at storhetstiden til Sukkerhusbryggen var over. I dag er det vel bare gamle pensjonister som kan «skryte» av at de har entret landgangen til Laksevågsfergen på Sukkerhusbryggen.

■ Ja, Sukkerhusbryggen og området rundt var tidligere et promenadestrek for byens borgere. Slik er det ikke lengre. Men etter at det gamle historiske strøket nede ved Sukkerhusbryggen har stått til forfall, kan vi i dag glede oss over at denne delen av Bergen i sterk fornying, noe som vi bergensere setter stor pris på.

